

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA – 4101-035-04/2014

P/14/021

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice

T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30

lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/14/021 – Wspieranie rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw środkami Unii Europejskiej w ramach Działania 4.3 i 4.5 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontrolerzy 1. Piotr Graca – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92414 z dnia 25 listopada 2014 r.
2. Witold Wilk – specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92442 z dnia 29 grudnia 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 1 – 2)

Jednostka kontrolowana Brembo Poland sp. z o.o.¹, ul. Roździeńskiego 13, 41-308 Dąbrowa Górnicza.

Kierownik jednostki kontrolowanej Zarząd Spółki w składzie: Enrico Bologna, Giovanni Canavotto, Paweł Rzymek, Marek Zychla - Członkowie Zarządu.

(dowód: akta kontroli str. 3 – 11)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Powyższą ocenę uzasadnia zrealizowanie projektu uruchomienia nowej innowacyjnej linii produkcyjnej tarcz hamulcowych o podwyższonych właściwościach do pojazdów samochodowych wraz z osiągnięciem m. in. zakładanego wzrostu zatrudnienia oraz nakładów inwestycyjnych. Wydatki na realizację projektu poniesiono w okresie ich kwalifikowalności. W złożonych wnioskach o płatność Spółka ujęła przewidziane Umową o dofinansowanie wydatki kwalifikujące się do objęcia wsparciem. Do wniosków o płatność załączono wymaganą dokumentację. Wystawione przez wykonawców faktury sprawdzano pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a na ich odwrocie umieszczano nazwę projektu oraz informacje o dofinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 4.5 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Środki otrzymanego wsparcia wykorzystano w sposób zgodny z warunkami określonymi w Umowie o dofinansowanie.

¹ Zwana dalej „Spółką”.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

Spółka wykonała także określone w Umowie o dofinansowanie obowiązki w zakresie promocji i informacji, umieszczając tablice pamiątkowe przy wejściu na jej teren.

NIK zwraca uwagę, że Spółka w ramach postępowań prowadzonych w celu wyłonienia dostawców lub usługodawców do realizacji projektu, nie upubliczniła kryteriów oceny ofert. Zgodnie z postanowieniami „Zaproszenia do składania ofert dla nowej odlewni żeliwa w Dąbrowie Górniczej”, kryteria te były udostępniane na życzenie oferentów. Powyższe działania nie odpowiadały wymogom Umowy o dofinansowanie projektu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Założenia dotyczące projektu.

*Opis stanu
faktycznego*

1.1. W dniu 16 grudnia 2009 r. Spółka złożyła w Ministerstwie Gospodarki wniosek o dofinansowanie projektu pt. „Dywersyfikacja produkcji poprzez wprowadzenie tarcz hamulcowych o podwyższonym poziomie bezpieczeństwa”. Projekt obejmował wybudowanie budynku nowej odlewni i zainstalowanie w nim linii produkcyjnej tarcz hamulcowych o ulepszonych właściwościach do pojazdów samochodowych. Po uzupełnieniach ostateczny wniosek złożono 19 stycznia 2010 r., a informację o jego zaakceptowaniu i przyznaniu dofinansowania przekazano Spółce 8 marca 2010 r. Umowę o dofinansowanie³ zawarto z Ministrem Gospodarki 4 sierpnia 2010 r. Harmonogram projektu określał okres realizacji poszczególnych działań od 10 marca 2010 r. do 31 grudnia 2012 r. Całość planowanych kosztów projektu⁴ określono na 225.664,3 tys. zł, w tym wydatki kwalifikowane 219.097,4 tys. zł, z tego kwota dofinansowania 65.729,2 tys. zł (30%).

W strukturze finansowania projektu, oprócz środków z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka i Ministra Gospodarki w ramach działania 4.5. w kwocie 65.729,2 tys. zł), uwzględniono 83.763,5 tys. zł kredytu z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (w tym 77.368,2 tys. zł z przeznaczeniem na wydatki kwalifikowane) oraz środki własne w wysokości 76.171,6 tys. zł (z tego 76.000,0 tys. zł na wydatki kwalifikowane).

(dowód: akta kontroli str. 143 – 171, 184 – 255, 408 – 410, 484)

W okresie od marca 2010 r. do grudnia 2014 r. Spółka nie realizowała innych projektów dofinansowanych z innych programów operacyjnych. Na podstawie skontrolowanych faktur (wg wybranych trzech z sześciu wniosków o płatność) nie stwierdzono rozliczenia tych samych wydatków w kilku projektach.

(dowód: akta kontroli str. 13, 275 – 276, 479 – 480)

W wyniku realizacji projektu zakładano⁵ osiągnięcie następujących skwantyfikowanych wskaźników:

a) produktu:

- wdrożenie nowej technologii produkcji (1 szt. przy poziomie bazowym 0),
- wybudowanie jednego budynku hali odlewni oraz wybudowanie budynku szatni (wskaźnik wyrażono w liczbie sztuk, przy poziomie bazowym 0),
- wartość kosztów kwalifikowanych poniesionych w związku z zagospodarowaniem terenu wokół nowej odlewni wyrażony w kwocie 2,9 mln zł wobec poziomu bazowego 0 zł,

³ Nr POIG.04.05.01-0005/09-00, zwana dalej „Umową o dofinansowanie”.

⁴ Z uwzględnieniem zmian wynikających z aneksów do Umowy o dofinansowanie.

⁵ Założenia powyższe ujęto w części II wniosku stanowiącego załącznik do Umowy o dofinansowanie.

- wartość zakupionych maszyn i urządzeń technologicznych służących wdrożeniu projektu wyrażony w kwocie 126,1 mln zł wobec poziomu bazowego 0 zł,
- b) rezultatu:
 - zwiększenie zatrudnienia (z 663 do 864), tj. o 201 osób, w tym 26 dla kobiet (wartość bazowa 23),
 - zwiększenie liczby nowych wyrobów o 1 szt. przy poziomie bazowym 0,
 - wprowadzenie jednej (1 szt.) innowacji organizacyjnej lub marketingowej przy poziomie bazowym 0,
 - wprowadzenie jednej innowacji samodzielnie przy poziomie bazowym 0,
 - rozwój, utworzenie lub nawiązanie współpracy z jedną jednostką badawczo-rozwojową,
 - wprowadzenie technologii środowiskowej lub rozwój eko-produktu,
 - zmniejszenie zużycia bentonitu w nowej odlewni z poziomu bazowego 73,7 kg na 1 tonę wyrobu gotowego do 66,33 kg na 1 tonę wyrobu gotowego,
 - zwiększenie stopnia wykorzystania odpadów żeliwnych (wiórów) w procesie technologicznym z 480 kg na tonę wyrobów w okresie bazowym do 530 kg w okresie docelowym.

(dowód: akta kontroli str. 411 – 446)

1.2. Spółka dysponowała opinią o innowacyjności projektu sporządzoną przez Wydział Odlewnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie i podpisaną przez Dziekana ww. Wydziału. Autor opinii potwierdził, że:

- a) projekt dotyczy inwestycji, związanej z tworzeniem nowego zakładu, rozbudową istniejącego zakładu, dywersyfikacją produkcji zakładu poprzez wprowadzenie nowych dodatkowych produktów lub zasadniczą zmianą dotyczącą procesu produkcyjnego istniejącego zakładu, związanej z zastosowaniem nowych rozwiązań technologicznych prowadzących do powstania i wprowadzenia na rynek nowego lub zasadniczo ulepszanego produktu,
- b) inwestycja polega na zakupie lub wdrożeniu rozwiązania technologicznego, które jest stosowane na świecie nie dłużej niż jeden rok,
- c) stopień rozprzestrzenienia się na świecie zakupywanej lub wdrażanej technologii w danej branży nie przekracza 5%.

W „Opinii o innowacyjności” zawarto również wyszczególnienie koniecznych zakupów inwestycyjnych niezbędnych dla wdrożenia technologii wraz z uzasadnieniem każdej pozycji oraz deklaracje bezstronności i poufności.

Powyższa opinia stanowiła załącznik nr 2 do wniosku.

(dowód: akta kontroli str. 12, 16 – 25)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Realizacja i rozliczenie projektu oraz wykonanie pozostałych obowiązków wynikających z zawartej Umowy o dofinansowanie.

Opis stanu faktycznego

2.1. Spółka przy realizacji projektu nie była zobowiązana do stosowania przepisów Prawa zamówień publicznych⁶. W odniesieniu do działań związanych z udzielaniem zamówień na dostawy związane z realizacją projektu

⁶ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych – Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.

zastosowanie miały postanowienia § 12 ust 2 do 4 Umowy o dofinansowanie⁷. W toku kontroli trzech postępowań w sprawie wyboru dostawców ustalono, że w dniu 19 marca 2010 r. na stronie internetowej oraz w siedzibie Spółki (na obiekcie portierni) zamieszczono ogłoszenia w języku polskim i angielskim o zaproszeniu do składania ofert na nową odlewnię. Zaproszenie dotyczyło zarówno zaprojektowania i budowy budynków odlewni, jak i dostawy maszyn oraz urządzeń składających się na odlewnię. Zgodnie z treścią powyższego dokumentu (punkt 2.1.1) dla poszczególnych stref/oddziałów przedstawiono odrębne specyfikacje, warunki i terminy podlegające negocjowaniu z Działem Zakupów w czasie składania zamówienia (2.4.1), a kryteria oceny ofert dla poszczególnych pozycji dostępne będą na życzenie (2.8.1). Wyboru dostawców dokonano w oparciu o złożone oferty (co najmniej trzy w każdym postępowaniu), kierując się kryterium ekonomicznym. Ocenę ofert i wybór wykonawców powierzono zespołom osób działających z udziałem pracownika Spółki oraz jej udziałowca – Brembo S.p.A. Spółka korzystała ze wsparcia technicznego i operacyjnego swojego udziałowca na podstawie odpłatnych umów.

(dowód: akta kontroli str. 109 – 124, 13, 263 – 264, 269, 449, 471 – 478, 482 – 483)

2.2. W harmonogramie rzeczowo-finansowym projektu określono planowany termin zakończenia realizacji projektu na 31 grudnia 2012 r. Stan zaawansowania realizacji projektu wg składanych wniosków o płatności pośrednie był zgodny z harmonogramem rzeczowo-finansowym w brzmieniu wynikającym z zawieranych aneksów.

Projekt zrealizowano zgodnie z harmonogramem, sporządzając 3 grudnia 2012 r. protokół odbioru zakładu odlewniczego.

(dowód: akta kontroli str. 94 – 95, 172 – 177, 286, 287 – 407)

Spółka dokonywała okresowych ocen efektywności projektu na podstawie wskaźników określonych we wniosku i Umowie o dofinansowanie (wskaźniki produktu oraz rezultatu). Cele projektu określone we wniosku o dofinansowanie zostały w pełni osiągnięte, a zrealizowane wskaźniki produktu i rezultatu przedstawiały się następująco:

- wdrożono nową linię do produkcji tarcz hamulcowych,
- wybudowano budynki hali odlewni, szatni,
- zagospodarowano teren wokół nowej odlewni ponosząc na ten cel wydatki w kwocie 2,65 mln zł,
- zakupiono maszyny i urządzenia linii technologicznych za kwotę 126,0 mln zł
- zwiększono liczbę zatrudnionych z 663 do 892 osób, a wg stanu na koniec I półrocza 2014 r.,
- uzyskano jeden nowy produkt – unowocześnione tarcze hamulcowe,
- zmniejszono zużycie bentonitu (z 73,7 kg do 50,25 kg),
- zwiększono stopień wykorzystania odpadów (z 480 kg do 550 kg).

Ponadto Spółka osiągnęła wskaźnik rezultatu w zakresie utworzenia własnego działu badawczo-rozwojowego oraz nawiązania współpracy z jednostką naukową⁸, a także wprowadzenia technologii środowiskowych (o mniejszym zużyciu bentonitu oraz większym zastosowaniu w procesie technologicznym odpadów). Zgodnie z postanowieniami Umowy o dofinansowanie Spółka zobowiązała się zapewnić trwałość efektów projektu i utrzymanie inwestycji w obrębie województwa przez

⁷ Powyższe postanowienia określały m.in. obowiązek zachowania zasady uczciwej konkurencji, efektywności, jawności i przejrzystości oraz dołożenia starań w celu uniknięcia konfliktu interesów, a ponadto zawarcia zakupów w oparciu o najbardziej korzystną ekonomicznie ofertę.

⁸ Współpracę tę realizowano z Politechniką Częstochowską w Częstochowie na podstawie umowy ramowej zawartej 2 kwietnia 2013 r. dotyczących projektów badawczych i rozwojowych.

okres 5 lat, tj. do końca 2017 r. Na moment czynności kontrolnych NIK (data 23 stycznia 2015 r.) trwałość projektu była zachowana.

(dowód: akta kontroli str. 25 – 36, 279, 495 – 547)

Łączna wartość wydatków na realizację projektu wyniosła 241.776,3 tys. zł, a otrzymane dofinansowanie wyniosło 65.299,5 tys. zł.

We wnioskach o płatność Spółka ujęła wydatki kwalifikowane w łącznej wysokości 219.097,4 tys. zł, w tym wartość wydatków kwalifikowanych, do których Spółka otrzymała dofinansowanie wyniosła 217.665,0 tys. zł, a na różnicę, wynoszącą 1.432,4 tys. zł, składały się:

- wydatki uznane przez Instytucję Wdrażającą/Pośredniczącą II stopnia za niekwalifikowane – 800,0 tys. zł,
- korekty wniosków dokonane przez Spółkę (wskutek uwag Instytucji Wdrażającej) – 632,4 tys. zł.

Spółka uznała działania Instytucji Wdrażającej/Pośredniczącej II stopnia za zasadne i nie zgłosiła w tej sprawie protestów.

(dowód: akta kontroli str. 96 – 106, 13, 278, 403)

W odniesieniu do pięciu wniosków o płatność pośrednią Spółka otrzymała środki w terminie do 30 dni od daty złożenia wniosku, jego uzupełnienia lub korekty. W przypadku płatności końcowej wypłata dofinansowania nastąpiła w terminie 55 dni od złożenia ostatniej korekty wniosku. Spółka nie wносиła zastrzeżeń co do terminowości rozpatrywania wniosków o płatność i dokonywania wypłat.

(dowód: akta kontroli str. 94 – 95, 102 – 106, 284, 453 – 454)

Spółka nie korzystała z możliwości finansowania projektu z dwóch źródeł finansowania (EFRR i EFS).

W dniach 10 – 12 maja 2011 r. przedstawiciele Instytucji Wdrażającej/Pośredniczącej II stopnia skontrolowali w Spółce zgodność realizacji projektu z Umową o dofinansowanie, a w szczególności uzyskane przez Spółkę zezwolenia na realizację projektu, dokumenty dot. źródeł finansowania projektu, dwa wnioski o płatności i próbkę faktur nimi objętych wraz z dowodami zapłaty, stan realizacji wskaźników, działania związane z prowadzeniem ewidencji księgowej oraz promocją projektu, zgodność projektu z ochroną środowiska, zachowanie wymogu zapewnienia zasad uczciwej konkurencji przy wyborze dostawców na podstawie pięciu zamówień, kwalifikowalność podatku VAT. W Informacji pokontrolnej z 27 maja 2011 r., przesłanej Spółce w ślad za pismem z 30 maja 2011 r. nie odnotowano nieprawidłowości, ani naruszeń prawa.

Urząd Kontroli Skarbowej w Katowicach przeprowadził ponadto w Spółce trzy audyty gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej (w II kw. 2012 r., I - II kw. 2013 r., IV kw. listopada 2013 r.) Z powyższych czynności sporządzono protokoły, dotyczące wniosków o płatność dla działań: drugiego, trzeciego, czwartego, piątego i szóstego. W wyniku przeprowadzonych czynności nie stwierdzono nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 63 – 77, 452)

Spółka, stosownie do postanowień § 7 ust. 14 Umowy o dofinansowanie, prowadziła księgi rachunkowe w sposób umożliwiający identyfikację transakcji związanych z realizacją projektu poprzez zastosowanie odpowiedniego kodu księgowego (symbole kont analitycznych posiadały cyfrę „8” – *Koszty nowej odlewni GRANT*). Operacje gospodarcze ewidencjonowane były zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.⁹

(dowód: akta kontroli str. 479 – 480)

Wystawione przez kontrahentów faktury sprawdzone były pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Na odwrocie faktur znajdował się opis

⁹ Dz. U. z 2013 r., poz. 330 ze zm.

informujący o dofinansowaniu projektu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka – Działanie 4.5. *Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki* oraz nazwa projektu, wskazano dekrete oraz kwotę wydatków kwalifikowanych. Dowody księgowe dotyczące płatności faktycznie dotyczyły działań wynikających z projektu. Spółka dysponowała dokumentami potwierdzającymi zgodność realizacji projektu z warunkami Umowy o dofinansowanie, były to: protokoły odbioru robót lub dostaw, fabryczne próby odbioru urządzeń, faktury, wyciągi bankowe, datowane zgodnie z okresem kwalifikowalności wydatków. Realizowane płatności na rzecz wykonawców usług i dostawców dokonane były za pomocą rachunku bankowego Spółki na numer rachunku bankowego wskazany na fakturze, co spełniało wymogi § 6 ust. 11 Umowy o dofinansowanie. Płatności w ramach projektu zostały dokonane w okresie kwalifikowalności wydatków, określonym w Umowie o dofinansowanie. Beneficjent dysponował pełną dokumentacją finansową potwierdzającą dokonanie zakupów objętych projektem.¹⁰

Dokumentacja dotycząca realizacji projektu – zgodnie z postanowieniami § 10 ust. 24 Umowy o dofinansowanie – znajdowała się w Spółce i przechowywana była w sposób zapewniający jej należyte bezpieczeństwo.

(dowód: akta kontroli str. 79 – 95, 143 – 170, 479 – 480)

Zgodnie z § 11 Umowy o dofinansowanie, Spółka zrealizowała obowiązek informowania społeczeństwa o otrzymaniu dofinansowania na realizację projektu ze środków Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka umieszczając tablice pamiątkowe na jej terenie (obok portierni A i portierni B). Obydwie tablice zawierały wszystkie informacje określone w Umowie o dofinansowanie.

(dowód: akta kontroli str. 143 – 170, 481)

*Uwagi dotyczące
badanej działalności*

NIK zwraca uwagę, że na stronie internetowej oraz w swojej siedzibie w miejscu publicznie dostępnym Spółka nie zamieściła kryteriów oceny ofert (w żadnym z trzech skontrolowanych postępowań) co stanowiło naruszenie postanowień § 12 ust. 4 Umowy o dofinansowanie. Członek Zarządu Spółki Paweł Rzymek wyjaśnił, że zapisy zawarte w zapytaniu ofertowym odnośnie udostępniania kryteriów ocen na życzenie gwarantowały udostępnienie kryteriów oceny ofert każdemu podmiotowi, który byłby tym zainteresowany, a sposób ich udostępnienia ma znaczenie drugorzędne.

W ocenie NIK, przekonanie Członka Zarządu Spółki o drugorzędnym znaczeniu udostępniania do wiadomości publicznej kryteriów oceny ofert, nie może w pełni usprawiedliwiać nieudostępniania tych informacji w zakresie przewidzianym w umowie.

(dowód: akta kontroli str. 109 – 124, 12 – 13, 268, 284, 455 – 470, 489 – 491)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

*Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń*

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

¹⁰ Ustaleń w tym zakresie dokonano na podstawie szczegółowej kontroli trzech spośród sześciu wniosków, obejmujących płatności na łączną kwotę 113.206,0 tys. zł (185 pozycji wydatków spośród 310 w ramach całego projektu).

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Katowice, dnia 29 stycznia 2015 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler
Piotr Graca
gł. specjalista kontroli państwowej**

.....

¹¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.